

TLAČOVÁ SPRÁVA

14. január 2026

Zomrel režisér, dramaturg a publicista Rudolf Urc, významná osobnosť slovenskej kinematografie

V utorok 13. januára 2026 zomrel vo veku 88 rokov slovenský filmový režisér, scenárista, dramaturg, publicista a pedagóg Rudolf Urc. Bol významnou osobnosťou slovenského dokumentárneho a animovaného filmu. Venoval sa aj publikačnej činnosti, v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom (SFÚ) ešte nedávno pripravoval na vydanie dve nové publikácie. SFÚ o úmrtí Rudolfa Urca informoval jeho syn.

Rudolf Urc bol absolventom odboru dramaturgie na FAMU v Prahe. Začínal ako režisér a vedúci dramaturg Spravodajského filmu a Štúdia krátkych filmov v Bratislave, kde režíroval filmy *Človek z Málnica* (1959), *Dve demokracie* (1960), *Tri spomienky* (1964), *Posledný odpich* (1966), *Nedokončená kronika* (1967), *Generáli* (1969), *Výstrelý v Košútoch* (1971), *Ľudia s puškou* (1972), *Povstaleckí letci* (1974) a ďalšie. V mnohých filmoch sa venoval témam z histórie, reagoval nimi aj na aktuálnu spoločenskú situáciu. V 70. rokoch minulého storočia, v období normalizácie, bola jeho dokumentárna tvorba zakázaná a bol preradený do animovaného filmu. „*Keď ma odstavili od dokumentárneho filmu, naozaj som trpel,*“ hodnotil Rudolf Urc toto obdobie života v rozhovore pre mesačník Film.sk v roku 2022. „*Mal som tam priateľov, mal som témy, ktoré sme ešte chceli robiť, ale bolo mi jasné, že po mne pôjdu – ak nie dnes, tak zajtra. Animovaný film bol pre mňa východiskom, hoci som vtedy možno ešte veľmi nechápal, čo to znamená. Tak sa stal animovaný film ťažiskom môjho záujmu. Venoval som sa mu naplno a som rád, že som tam mohol všeličo užitočné urobiť.*“

Animovaný film získal v Urcovi nielen dramaturga, ale predovšetkým tvorivú osobnosť, ktorá výrazne prispela k rozvoju slovenského animovaného filmu na Slovensku. Urc stál pri všetkých kľúčových osobnostiach slovenskej animovanej tvorby a rovnako je spojený s celým vývojom televíznej animovanej tvorby večerníčkov. Režíroval úspešné animované filmy, napríklad *Oráč a obri* (1975), *Minútky na vrátnici* (1978), *Prvá trieda* (1984), *Mesto na Dunaji* (1985), animované seriály *Majster Kristián* (1979 – 1981), *Príbehy z belasej maringotky* (1982 – 1986) *Dada a Dodo* (1986 – 1988), *Rozprávky z nočnej košielky* (1994) a ďalšie. Je tiež autorom námetu a scenára a spolurežisérom trinásťdielného televízneho dokumentárneho seriálu o dejinách slovenského animovaného filmu *Čarovný svet animovaného filmu* (2010). Rudolf Urc stál pri zrode nesúťažného festivalu Bienále animácie Bratislava (BAB) v roku 1985 a po Novembri 1989 bol zakladateľom Katedry animovanej tvorby na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU.

„*Rudolf Urc niekoľko desaťročí dramaturgicky viedol Štúdio kresleného filmu na Kolibe, osobne sa pričínal o vznik Katedry animovanej tvorby na VŠMU v Bratislave, ktorú potom dlho viedol a položil i základ písania o animácii, keď vydal popularizačné knihy, dejiny slovenskej animácie a aj biografický profil filmára Viktora Kubala,*“ hovorí režisérka, producentka a animátorka Ivana Laučíková, vedúca Ateliéru animovanej tvorby na VŠMU. „*Rudolf Urc sa síce k animácii dostal za trest, ako nepohodlný a odložený dokumentarista, slovenskú animáciu však nikdy nebral ako druhoradú a vybudoval z nej rešpektovaný druh umenia. Slovenská animátorská obec ho bude navždy považovať za kľúčovú osobnosť svojich dejín. Česť jeho pamiatke!*“

Rudolf Urc napísal mnoho kníh venovaných teórii a histórii slovenského animovaného filmu. Je autorom publikácií *Animovaný film, Kapitoly z teórie animovaného filmu, Slovenský animovaný film* či vysokoškolských skrípt *Dejiny animovaného filmu – svetový výber*. V roku 1998 napísal monografiu slovenských filmárov Viktora Kubala, Vlada Kubenka, Ladislava Kudelku *Traja veteráni za kamerou*.

V roku 2010 v SFÚ vyšla jeho reprezentatívna publikácia o režisérskej legende animovaného filmu *Viktor Kubal. Filmár, výtvarník, humorista*, v roku 2017 napísal knihu *Neviditeľné dejiny dokumentaristov*, kde predstavil svojich kolegov režisérov, dramaturgov, kameramanov a strihačov z obdobia jeho dramaturgického pôsobenia v spravodajskom a dokumentárnom filme. „*Prečo som začal písať? Nuž preto, lebo ma to zaujímalo,*“ hovoril v spomínanom rozhovore pre Film.sk. „*Preštudoval som veľa vecí okolo filmu a iných druhov umenia a zdalo sa mi, že povedať to iným by bolo užitočné. Pre druhých aj pre mňa. Lebo nech píšem o čomkoľvek, vždy hovorím o sebe. Sám seba otváram, všeličo v sebe korigujem, sám si kladiem otázky a možno na ne odpovedám tak, že by to mohlo zaujímať aj iných, čitateľov.*“ Publikoval aj v rôznych časopisoch a denníkoch, bol členom medzinárodných porôt na významných filmových festivaloch.

Rudolf Urc sa počas svojho života podieľal na stovkách dokumentárnych, spravodajských a animovaných filmov. V roku 2008 dostal Čestnú medailu Albína Brunovského za výrazný prínos v oblasti animovaného filmu, v roku 2010 mu predseda Národnej rady SR udelil Cenu za mimoriadny prínos v oblasti humanitných vied. V roku 2012 získal na Art Film Feste Zlatú kameru za výrazný prínos do oblasti kinematografie a v roku 2017 Slnko v sieti za výnimočný prínos slovenskej kinematografii. V septembri 2025 získal cenu Igric za celoživotný prínos slovenskej kinematografii ako tvorca a hybná sila, ktorá vybudovala základy modernej animácie na Slovensku. Jeho rozsiahlej tvorbe a činnosti sa venuje zborník príspevkov *Rudolf Urc. Tvorca a interpret histórie*, ktorý vyšiel v roku 2019 pri príležitosti odovzdania Ceny Petra Miháliku na Týždni slovenského filmu.

Rudolf Urc bol dlhoročným spolupracovníkom SFÚ, podieľal sa na knihách, vydaniach blu-ray a DVD nosičov s filmovými týždenníkmi, bol kurátorom filmových cyklov vo Filmotéke Kina Lumière, participoval i na ďalších činnostiach. Naposledy pracoval na publikáciách *Čiernobiely film Vladimíra Clementisa* a *Slovenský populárno-vedný film v 60. rokoch*, ktoré SFÚ plánuje vydať. „*V ústave sme spolupracovali na viacerých jeho knihách, stále pripravujeme vydanie ďalších dvoch,*“ hovorí Martin Kaňuch, redaktor edičného oddelenia SFÚ. „*V posledných rokoch sa aktívne venoval písaniu o dejinách dokumentárneho filmu. Často spomínal na priateľov filmárov, s ktorými na Kolibe nakrúcal, v textoch alebo pri uvádzaní programov, ktoré zostavoval pre Kino Lumière. Nielen poznaním, skúsenosťou a spomienkami, ale hlavne svojím odzbrojujúcim šarmom a srdečnosťou si podľa mňa Rudo Urc vedel získať každého, s kým spolupracoval. Slovenská filmová kultúra stráca v Rudovi Urcovi bezpochyby skvelého režiséra, scenáristu, dramaturga, pedagóga a filmového publicistu. Podľa mňa stráca predovšetkým skutočnú osobnosť, vždy zvedavého a otvoreného bádateľa, veľkorysého a konsenzuálneho človeka. Volal mi z nemocnice minulý týždeň, večer do ústavu. Hovoril pomaly, zastretým unaveným hlasom. Mal potrebu ohlásiť sa a rozlúčiť. Všetkých som mal pozdravovať.*“

[Viac informácií o Rudolfovi Urcovi nájdete na stránke SK CINEMA](#)

Slovenský filmový ústav je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk